

NY BYGDEBOK, INTERVJU MED FORFATTEREN MARTIN DEHLI.

ved Solveig Rød.

Varteig kommune har nå bevilget penger til et bind 2 av bygdeboka. Det er Martin Dehli som har tatt på seg jobben med å skrive bygdas historie fra Varteig ble egen kommune i 1861 og fram til vi blir en del av storkommunen Sarpsborg.

Vi har intervjuet Dehli om arbeidet med den nye bygdeboka, men først noen opplysninger om forfatteren: Martin Dehli ble født i 1920 i Langesund, men vokste opp i Eidsberg. Han er utdannet lektor med historie som hovedfag. I 32 år var han ansatt ved Gjøvik gymnas, og han er fortsatt bosatt der. Oppveksten i Eidsberg, kona som er fra Fredrikstad og hytta i Saltnes gjør at han likevel har sterk tilknytting til Østfold. Dehli sier selv at han regner seg som eidsberging.

Dehli har en imponerende produksjon å vise til:

- Fredrikstad bys historie 1567 - 1940, 4 bind (det femte bindet utgis snart).
- Sarpsborg før 1839 - skrevet sammen med Erling Johansen og Lauritz Opstad.
- Bygdebok for Nes på Romerike (1800 - 1940).
- Bygdebok for Hobøl (1500 - 1800) er nå klar til trykking.
- Fredrikstad Blads historie - ble utgitt til avisas 75 års jubileum.
- Unger fabrikkers historie - skal utgis til bedriftens 70 års jubileum i 1992.
- flere historiske skrifter fra Gjøvik, bl.a. om Gjøvik kirke og Gjøvik høyere skole.

Hva skiller Varteig og andre kommuner du har skrevet om?

Hobøl er vel den kommunen som har en del fellestrekk med Varteig, men det som skiller er spesielt Varteigs bynærhet. Jeg må stadig skjele til Sarpsborg. Et av hovedemnene i del 2 blir veien over Hafslundsøya til Varteig. Det begynte tidlig med planer og utredninger, men ferdig ble den ikke før i 20-åra.

Olav Spydevold har gjort et kjempearbeid med innsamling av stoff. Det er mange "godbiter" i det Spydevold måtte la ligge, og jeg vil nok ta med noe av det. Selv om Spydevold har samlet mye, må jeg likevel sjekke kildene selv, og jeg har også funnet flere nye arkivkilder. Ellers er det mange markante skikkelser å lese om, og det er vanskelig å velge ut hva en skal ta med. Jeg beundrer spesielt sogneprest Jansen for hva han fikk utrettet til tross for sin dårlige helse. Han hadde virkelig et bredt interessefelt.

Hvordan er stofftilgangen?

Som nevnt er det en del å hente hos Spydevold. Han har f.eks. mye om det rike foreningslivet, særlig om musikk og kristelig virksomhet. Det er atskillig mindre om f.eks. politiske stridsspørsmål, og jeg må her bygge på en del erindringsstoff og avismateriale.

En historiker vil vel alltid føle mangler. Det kan f.eks. være protokoller som er blitt borte. I Varteig er det tilfelle med Forliksprotokollen. Dessuten er pakkesaker til formannskapet borte for en 10-årsperiode.

Noe stoff må jeg vel også la ligge pga. personvernet. Varteig er jo ei lita bygd der "alle kjenner alle". Imidlertid mener jeg at hendelser som på en måte "rammet" hele bygda, må med. Jeg vil også berømme komiteen og spesielt formannen Einar Brusevold for den store interesse de viser. Varteig Historielag og andre i bygda har også bidratt med viktig stoff, bl.a. har avisregistreringen spart meg for mye arbeid.

Hva blir forskjellen på dette verket og Olav Spydevolds bok?

Spydevold bruker jo en tematisk inndeling av stoffet. Jeg vil ordne det kronologisk. Fram til påsken -91 har jeg jobbet med perioden 1860 - 1914. Dette stoffet holder jeg nå på med å renskrive. Så skal medlemmene i bygdebokkomiteen lese igjennom det.

Hele bygdebokarbeidet skal ta 3 år. Fra sommeren av skal jeg ta for meg perioden 1914 - 1945, og det 3. året skal jeg skrive om tiden fra 1945 til kommunesammenslutningen. Ellers

vil jeg legge større vekt på på billedstoffet enn det Spydevold gjorde. Det er blitt slik at folk nå ønsker flere bilder og ikke så mye tekst. Her har billedkomiteen en viktig oppgave.

Har du noen ønsker i forbindelse med bygdeboksarbeidet?

Ja, det måtte være at folk i bygda tar en ekstra titt i kjelleren eller på loftet. Fremdeles finnes det nok en del papirer og protokoller rundt om i private hus. Det samme gjelder bilder. Selv om det er samlet mye billedstoff, kan det aldri bli for mye.

Vi takker Dehli for praten og gjentar oppfordringen: Ta en titt! Skulle du ha noe papirer fra en forening, eller bilder, så ta kontakt enten med noen i bygdebokskomiteen eller med Varteig Historielag.

Følgende er medlemmer i bygdebokskomiteen:

Einar Brusevold, formann, Ingemann Glenne, Kjell Lunde, Rolf Lunde og Torstein Wågsås.

Martin Dehli